

Sobota 7. září

**29. setkání
občanů
ve Svojsicích**

**Od 10 do 16 hodin
kulturní program
a mítink**

KRAJÁNEK

Měsíčník z Královéhradeckého kraje ▶ ročník 20 ▶ číslo 9 ▶ září 2019 ▶ cena 5 Kč

Otakárka fenyklového zachytil Mojmir Diviš na Novém Hradci Králové.

KLIMA SE MĚNÍ – POSTAREJME SE VČAS

Klima se mění, dokonce je v rozvratu. Nic není, jak bývalo. Více tropických dní, méně vody nebo přivalové deště, silný vítr... Poznáváme to samozřejmě i v našem Královéhradeckém kraji, kde zažíváme sucha a nedostatek spodní vody, ve všech lesích řadí kůrovec a v polích hraboši (i když méně než na Moravě)... Nejsou to jen prudké změny počasí, ale jsou výrazem neustálého pomalého zvyšování průměrné roční teploty pevnin a moří. Vědci tvrdí, že za to může především lidská činnost. Podle vědců z Mezivládního panelu pro klima při OSN máme posledních 12 let na to, abychom odvrátili ekologický kolaps na planetě.

Proti současnému stavu a trendu vystoupili studenti v čele s mladičkou Gretou Thunbergovou, protestují nejen organizace založené na ochranu přírody, dokonce i lékaři. Abychom zastavili ničení přírody, cenných ekosystémů, pokles biodiverzity a zároveň dokázali vyřešit klimatickou krizi, musíme chránit i obnovovat lesy a změnit globální potravinový systém, včetně omezení živočišné výroby. To platí v celosvětovém měřítku. Rostoucí počet obyvatel planety chce žít podle západních norem. Roste průmysl, doprava, stavebnictví, průmyslové velkozemědělství a potravin dodávaných zemědělci by mohlo být jaksí málo (přítom se jich třetina vyhodí). Odraz těchto jevů můžeme, kromě populačního růstu,

pozorovat i v našem kraji – jejich důsledkem jsou ztráta biodiverzity, sucho, znečišťování vody a půdy.

Velkým „producentem“, ale i pohlcovatelem, „skleníkových“ plynů je zemědělská činnost, zejména chov skotu. V chovu skotu nejsme v ČR na čele, od roku 1989 je chov na třetině. Paradoxně by byl hnůj potřeba znovu na půdu, nebo alespoň kompost a zelené hnojení, aby organická vrstva zachytila více vody. Hospodaření na půdě by mělo směřovat zpět k menším honům, lesíkům, alejím a remízům, zlepšení ornice. Jde o obrat k ekologickému zemědělství. Zde by kraj mohl přidat polínka...

Pokračování na str. 2

»»» Slovo předsedkyně KhKV KSČM

S ELÁNEM DO PRÁCE

Je tu opět konec léta, které některé potrápilo vedry a suchem, jiné zase potěšilo hojné koupání a užívání si sluníčka.

Člověk není asi nikdy plně spokojen s průběhem počasí, buď je moc teplo, nebo málo teplo, je sucho nebo jsou zase přivalové deště a bouře.

Naše společnost chce mít vše tak akorát, zastřižené trávníčky, rovné vybetonované cestičky, vše uspořádané, zarovnané, nic by nemělo vyčnívat. Různé výkyvy, zvraty nás vyvádějí z míry. Měli bychom si však uvědomit, že nic v životě není úplně jednoduché, nic neprobíhá jen po přímé lince, musíme počítat i se zvraty, objíždkami a někdy i návraty k počátkům.

Člověk se naučil se všemi překážkami vyrovnávat a překonávat je. I my musíme neustále prosazovat naši věc, ač se nám někdy zdá, že to nemá význam. Nesmíme ustát v našem snažení.

Sejdeme se všichni 7. září ve Svojsicích, abychom se při společném setkání navzájem podpořili, nabrali síl, vyměnili si zkušenosti do dalšího období.

Na podzim nás čekají výroční členské schůze, potom okresní konference, po novém roce i krajská konference, na které budeme schvalovat kandidátní listinu do krajského zastupitelstva. Nechceme jen přihlížet, co se děje v kraji, ale chceme se podílet na řešení problémů a k tomu potřebujeme silný mandát. Musíme udělat vše od výběru kandidátů a jejich propagaci, až po účast našich voličů ve volbách, abychom co nejlépe uspěli.

Po letním odpočinku se opět vrhneme s elánem do práce.

Věra ŽÍŽKOVÁ

KLIMA SE MĚNÍ – POSTAREJME SE VČAS

➔

Dokončení ze str. 1

Nejen prodávat biopotraviny v kantýně úřadu. Výměra ekologických hektarů je 23 tisíc, zejména trvalé travní porosty, je to 4,6 % výměry zemědělské půdy. V tom je kraj mírně podprůměrný. Mohl by být lepší. Je to jen jeden střípek a příklad z jednoho odvětví a ze všech možných opatření.

Ekologové se domnívají, že by měl nastat konec spalování fosilních paliv, konec s uhlím a ropou a využít více energie z větrníků a solárních elektráren. Vše má své háčky a háky. Tato produkce energie není spolehlivá – jsou však další možnosti: využít například vodík. Omezit např. osobní dopravu, nahradit ji hromadnou – v tom by kraj mohl pomoci rozvojem osobní autobusové a železniční dopravy a dopravu nákladů tlačit na koleje. Jenže ani tudy to nepůjde snadno. Betonová lobby je velmi silná.

Co zможou lidé. Chtějí-li snad protestující studenti a aktivisté snížit výrobu elektřiny obecně a snížit škodlivé emise v dopravě a zemědělství, nezbude, než aby se především jejich generace vrátila k ručnímu pohonu domácích zařízení, jezdila především veřejnou dopravou a zbytek dojela na bicyklech... Možná by měli studenti zahodit i mobily a využívat jen společná zařízení ve školách... Možná by bylo dobré, aby si balili svačiny do papíru, pili ze skleněných lahví, jedli méně masa, vzali motyčky a hrábě a pomáhali čistit svá města a obce bez škodlivých postřiků pesticidy, nebo by se mohli vydat pomoci zemědělcům okopávat řepu, sklízet brambory, cukrovku, chmel opět ručně... Kupovat domácí potraviny. Mohla by se pak zrušit řepková mánie na biopaliva na polích a vrátila by se biodiverzita – i ten hmyz včetně včel a motýlů. Toho, co by mohli mladí udělat, byste vymysleli jistě pěknou řádku.

Ale nemoralizujme jen mladé. Jsme u toho všichni, velká síla seniorů, a všichni můžeme něco prospěšného pro naše životní prostředí udělat, jako spotřebitelé i ve firmě, úřadu, kde pracujeme. Bude to však asi stále málo. Při volbách máme také šanci něco vylepšit. Nevolit lidi, kteří nedají na vědce a jsou ziskuchtiví.

Klima by se nemělo oteplít více než o 1,5 °C, jinak není k dobrému stavu návratu, proto musí poklesnout produkce tzv. skleníkových plynů, zejména metanu a oxidu uhlíku. V roce 2050 by měly být emise nulové. To nezmuže jednotlivec, ani kraj, republika, ale spolupráce všech států.

A jsme u toho. Řešení by bylo, ale velcí hráči na trhu potřebují v tomto režimu hlavně zisk a tlačí na politiky. A tak opatření vážnou, dohodnuté limity se nedodržují a ekologické ohledy, ani hrozba mrtvé planety zatím nefunguje.

Není tu něco špatné?

Mirka VOHRALÍKOVÁ

Verše NA ODLEHČENOU od Jiřího Knoppa

*Po ránu náměstí plné vůně
celer a mrkev, kopr
ředkvičky v národních barvách
račte si vybrat
všechno nejčerstvější
přivezeno z Braníku od zahradníků
na parníku jménem Vyšehrad.
Z vody, co stéká z Barrandova
tu zeleninu má každý rád.*

*

*Rozlil se život jako širá řeka
Teče pozvolna, ale neustále
Odplovává, schovává se do písčín
ulpívá v rosách na travinách,
ve vřesu
v kostivalu...
Vpíjí se do mé rodné země...*

Dokážeme přežít na mrtvé planetě?

KSČM podala návrh ústavního zákona, kterým chce dosáhnout výrazného zvýšení ochrany vodních zdrojů i ostatních přírodních zdrojů a nerostného bohatství v České republice. Zároveň předkládáme návrh novely zákona o ochraně zemědělského půdního fondu, který by měl zpřísnit odnětí zemědělské půdy ze zemědělského půdního fondu.

Je nezpochybnitelným faktem, že se mění podoba srážek, jsou intenzivnější a střídají je delší období sucha. Rychlá degradace půdy a neschopnost zadržet vodu v krajině výrazně ohrožuje zemědělskou produkci a odsouvá i jakékoli snahy opět dosáhnout soběstačnosti v produkci potravin. Navíc staví vážné otázky v dlouhodobém udržitelném zásobování obyvatel kvalitní pitnou vodou.

KSČM si nikdy tuhle otázku nechce pokládat!

27. 7. 2019

Zástupci KSČM a KČP Jičín navštívili v úterý 23. července Koncentrační tábor Mauthausen u rakouského Lince, kde položili květiny u Památníku československých obětí. Delegaci vedl místopředseda ÚV KSČM JUDr. Václav Ort, táborem je provedl a odborný výklad podal historik doc. RSDr. Jaroslav Štrait.

Petr TYPLT

FOTO – Alena KAŇKOVÁ

))) Příspěvek ke kultuře našeho kraje

JEDNA HEZČÍ DRUHÉ

Pravda pravdoucí, kouzelnému věku pohádek časem odrůstáme, ale tvůrci televizních programů dobře vědí, proč na hlavní vysílací dobu zařazují pohádky. Před televizory usedají (samozřejmě nejen) senioři-pamětníci, kteří neradi propásnou pyšnou nebo šileně smutnou princeznu, krále, který měl potíže se solí nebo s Golemem, Popelku v sedle bělouše nebo tři veterány.

S četbou pohádek je to složitější, dospělý čtenář po nich pochopitelně sáhne jen ojediněle – pokud se nejedná o záslužné čtení potomkům – ale určitě neprohloupí nikdo, kdo zalistuje v knize **Josefa Lukáška POHÁDKY Z ORLICKÝCH HOR** (Oftis, 200 str., 2018). Jedná se již o čtvrtou Lukáškovu knihu pohádek a vyprávěnek, prozařených specifickou vůní Orlických hor, které mají svou regionální pohádkovou postavu Kačenku.

Lukáškův vztah k rodnému kraji není ovšem pouze literárský, umělecky motivovaný. Orlické hory mu nejsou kulisou, do níž zasazuje události. Kořeny Lukáškovy přichylnosti sahající do jeho působení v Horské službě, nelze nezpomenout jeho pečlivě propracovaných turistických průvodců nebo textů v nádherné publikaci Orlické hory a Podorlicko se sugestivními fotografiemi Imlaufových.

Motivy pohádek hledá ve strohých záznamech kronik a rozličných vyprávěních, využívá postav z pověstí (Ledříček), objevuje pro čtenáře stará řemesla a předměty běžného života, jejichž často

malebné názvy mladším generacím nic neříkají, píše pohádky pro chvíle, kdy si potřebujeme (cituji) *udělat hezky na duši* – to je v dnešní hektické době veliká vzácnost a autorská zásluha.

Jaký to rozdíl proti sice nádherným, ale drsně ledovým pohádkám pana Andersena nebo bratří Grimmů! Česká pohádka vyrůstala na laskavějším, shovívavějším a citlivějším půdorysu, tradičně dává přednost úsměvným údolím před údolními slzavými. Lukášek navazuje právě na tuto tradici, prohlubuje ji a s téměř cudnou didaktičností inklinuje k náznakům vlastenecké orientace, k prohlubování vztahu ke krajíně domova a dobrým lidem kolem sebe. To samo o sobě rozhodně není málo. Neboť skutečně dobrých lidí není zase tolik, abychom si jich nemuseli všimnout a vážit si jich. Čtenář se ovšem – a to především – baví.

Kniha je samozřejmě určena dětským čtenářům. Adekvátními, věcnými a dětskému čtenáři srozumitelnými ilustracemi doprovodila půvabný text Lukáškovy „dvorní“ ilustrátorka **Jarmila Haldová**, která patří k předním osobnostem mezi

současnými ilustrátory knih pro děti. Barevné doprovází spousta černobílých kresbiček. Postavy a postavičky jsou potěšením pro oko. Kdo má knihy rád, nejdnou se nechá zlákat vzhledem.

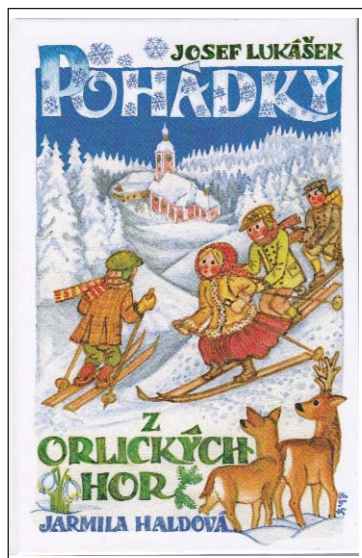
Nahlédněme za oponu let. Pro mužskou část veteránské generace to byl v dětství především Zdeněk Burian, jehož ilustrace dokázaly podnítit dětskou fantazii a přimět ke čtení. Obdobný charakter, byť je zdravá voda nabíraná z jiné tvůrčí studnice, má ilustrační tvorba Jarmily Haldové. Ve státní hymně zpíváme „zemský ráj to na pohled“. Platí to též o knihách. Samozřejmě pouze o některých knihách; i na polích vzrůstá vedle obilí plevel.

Pohádka vydává objektivní realitu jako nadpřirozenou, fiktivně postihuje lidské touhy a pravdy reálného světa, zatímco pověst je vázána časem, místem, osobami nebo událostmi a činí si nárok na jistou míru věrohodnosti.

V tomto směru se Lukášek pohybuje v prostoru, pro který je obtížné stanovit přesnou definici, žádný z uvedených žánrů není v jeho tvorbě vyhraněně dominantní. Volí účelný tvůrčí přístup, který zvyšuje poutavost knihy. Nad jejími stránkami rozhodně nezalituje času ani dospělý, ta kniha skutečně udělá čtenáři dobře na duši.

František UHER

Zdroj Haló noviny 30. 7.

PODZIMNÍ ÓDA

*Podzim se vkrádá
žlutnoucím listím
do Orlických hor.*

*Vítr se prohání
po strništi,
kde v oblacích
honí se papíroví draci.*

*Meluzína si brouká
své komínové blues.*

*Spadané listí
ve větru šustí
podzimní ódu.*

Jan DAWIDKO

CENA MODRÉHO SLONA

Artefaktum-cz a Centrum pro postižené Libereckého kraje ve spolupráci s libereckou ZOO vyhlásili letos v lednu XIV. ročník celostátní soutěže o cenu Modrého slona 2019. Ve dnech 12.–18. června se uskutečnilo v ZOO v Liberci vyvrcholení celostátní přehlídky umělecké a zájmové tvorby handicapovaných tvůrců a jejich příznivců. Z vyhodnocených prací zde pak byla uspořádána výstava. Nás zvláště těší, že Čestné uznání za literární uměleckou tvorbu získal člen Výboru národní kultury a Unie českých spisovatelů Jan Dawidko z východočeského Lična (okr. Rychnov nad Kněžnou). Blahopřejeme!

MLÁDÍ

*Mládí je krásné a nespoutané.
Mládí je opojné
svou krásou čisté duše.*

*Mládí je neklidné
jak jarní počasí.*

*Mládí je pomíjivé,
je třeba ho vychutnat
pomalými doušky až do dna.*

Jan DAWIDKO

Jedna z jeho vyhodnocených básní na celostátní soutěži o cenu Modrého Slona.

PRÁZDNINOVÉ AKTIVITY

TŘEŠNĚ NA VODĚ

V neděli 28. července jsme vyrazili směr Benátky. Samozřejmě nad Jizerou, abychom ochutnali „Třešně na vodě“. Slo o vodácký výlet, jenž pořádal OV KSČM Nymburk a jehož se zúčastnilo 15 dospělých a jeden předškolák.

Na samém počátku nám bylo přiděleno pět lodí s „příslušenstvím“ (pádla a sudy). Parta v čele s hlavním organizátorem si nafoukla raft. Někteří nasadili hned u parkoviště a další až pod prvním přírodním jezem, na kterém se „cvakla“ první dvojice. Ještě štěstí, že voda byla teplá. Nasadili do lodě s tím, že se cestou usuší. Poté se bez velkých problémů pokračovalo dále. Poměrně nízký stav vody byl

důvodem, že se občas dělalo lodí o dno a někdy se musely lodě poponášet. U prvního jezu, kde byla vodní elektrárna, jsme museli zapnout svaly a lodě asi 100 metrů přenést. Při vystupování se jedné

vodačce podařilo „trošku více“ smočít, a tak přišlo na řadu náhradní oblečení. Ještě do půlky cesty se „udělaly“ další dvě posádky. To se nevyhnulo ani další partě, která jela za námi.

Asi v polovině cesty bylo připravené malé občerstvení od předsedy OV KSČM Nym-

pářů, včetně místních, jak se koupou. I na druhém splavu, který se opravuje, se musely lodě přenést a pokračovalo se dál. Náhle se voda uklidnila, hloubka se

burk a jeho manželky. Výborné vaječno-fazolové placičky a klasika, opečené vuřty. Nechybělo ani kafčo a zásoba nealko nápojů. Poté jsme opět nasadili a hurá na další cestu. Cestou jsme míjeli mnoho chatařů a chalu-

zvětsila, což svědčilo o tom, že se blížíme k soutoku s Labem do Lázní – Toušeň.

Zde jsme, již bez větších problémů, přirazili a ukončili tuto bezva akci.

Rozloučili jsme se vodáckým AHOJ s tím, že příští ročník znovu absolvujeme. Ještě zbývala cesta vlakem a autem do Benátek, odkud jsme vyrazili k domovu. Utahaní, ale spokojeni a se spoustou zážitků.

Velké poděkování všem, kteří tento, již druhý ročník, připravili a postarali se o prima zážitky.

Jirka z Jičina

LIPINY S KUŘATY POPATNÁCTĚ

První srpnovou sobotu se na venkovském hřišti v osadě Lipiny, jež přísluší k Bolehošti (na Rychnovsku), sešla více než padesátka návštěvníků. Jako vždy byla k občerstvení připravena skvělá kuřátka, napečeny ještě skvělejší koláče a řezy a dostavili se pozvaní hosté.

Tuto již patnáctiletou tradici založili místní – tedy bolehošťští, lipinští a ledečtí – komunisté a sympatizanti. Hlavními aktéry bývají Božena Dernerová a Hana Joštová, předseda organizace Jiří Máslo a Pavel Kupka a jim sekundují další pomocníci. Letos si setkání užil s humorným komentářem k nastávajícímu stáří třeba Jirka, který tradici pomáhá těch patnáct let udržovat.

Letos přijela na akci samozřejmě kromě okresního rychnovského předsedy KSČM Jana Janečka a místopředsedkyně Marie Ondráčkové krajská předsedkyně Věra Žižková. Protože

v ten den byla také akce na Látku, spěchala předsedkyně s malou delegací i tam. Nejdříve však Věru Hana Joštová vyzpovídala, které politiky má ráda a které ne.

Krajští zastupitelé Otakar Ruml a Josef Lukášek představili aktivity kraje, když byla KSČM v koalici s ČSSD. Příprava velkého množství oprav krajských komu-

Diplom k 15. výročí setkání ukazuje Hana Joštová.

nikací zabrala tehdy mnoho času a její plody nyní sklízí současná pravcová koalice, uvedl Otakar Ruml. Má na to od státu také dvakrát větší finance. Zejména jej těší rekonstrukce školního zemědělského statku v Hořicích, jemuž ti, kteří jej letos otevírali, nejprve stáli v cestě. Nikdo ze zastupitelů KSČM však necítí nějakou zášť, vždyť vše zařizovali hlavně pro občany. I Josef Lukášek začínal ve svém sociálním oboru z prázdné pracovny, ale nakonec se podařilo několik objektů pro seniory rekonstruovat.

Jako současný krajský zastupitel a také místostarosta v Bystrém v práci pokračuje a sleduje, jak se aktivity vyvíjejí a pomáhá je také v případě potřeby řešit. Je to například léčebna pro seniory s Alzheimerem. Ta měla být původně v Albrechticích, ale nakonec bude vybudována v Borohrádku. Jak ➤

KDO HRAJE NOHEJBAL, MŮŽE NA POUŤ...

Pouť a nohejbal se již pomalu stává tradicí ve Vysočanech. Letos již 3. ročník nohejbalového turnaje trojic mužů přilákal 7. družstev. Turnaj co se týče účastníků každým rokem narůstá, což je známka toho, že tento turnaj se dostává již do podvědomí hráčů nohejbalu v širokém okolí.

V sobotu 13. července v 8.30 hod začala prezentace družstev. Při slavnostním nástupu a krátkém přivítání účastníků Jiřím Česákem následovalo seznámení s pravidly, rozlosování a turnaj byl zahájen. Letošního turnaje se zúčastnili loňští vítězové ze Sloupna, dále družstvo Nového Bydžova, dvě družstva ze sousedních Zachrašťan, dvě družstva z pořadající obce Vysočany a družstvo z Lovčic. Vzhledem k tomu, že bylo více účastníků, hrálo se pouze na dva sety, aby turnaj byl odehrán v poklidné atmosféře a přijatelné době. Přestože byl tur-

naj 2x krátce přerušen, pro poměrně silný déšť, skončil i s vyhodnocením krátce před sedmáctou hodinou.

Letošní 1. místo si odvezlo tentokrát družstvo z Nového Bydžova, které ne-našlo žádného přemožitele, byť jediného setu. I když je to již takové obnošené klišé „Není ani tak důležité, kdo zvítězí, ale účastnit se,“ vždyť takovéto akce se pořádají hlavně proto, aby se lidé sešli, zaspotovali si a pobavili se. O to pořadatelům takových to turnajů, a nejen ve Vysočanech, především jde. Hlavní je to, že turnaj nepoznamenala

účasť, za skvělé výkony a s přáním, aby se tento pouťový nohejbalový turnaj stal jakousi tradicí a přítomné pozval na příští rok o pouť ve Vysočanech. Že nohejbal je pro všechny věkové kategorie potvrzuje účast 64letého kapitána družstva Vysočany Jaroslava Sehnala.

Jiří Česák předával ocenění.

některá zranění hráčů, nebo jiná nepříjemná událost. Cenou Fair Play byl letos poctěn hráč Sloupna Jiří Štefan. Předáním ocenění, byl pověřen člen Osadního výboru Vysočany Jiří Česák, který v závěru poděkoval všem za

I letošní turnaj byl všeobecně hodnocen velmi kladně. Občerstvení bylo pro všechny zajištěno, tak jak velí tradice k nohejbalovému turnaji a co k němu patří. Pivo bylo, ale i klobásky byly a i ta nějaká štamprlička po skončení turnaje nemohla chybět. Obsluha fungovala k plné spokojenosti a velice dobře, za což místním ženám patří upřímné poděkování. Poděkování patří také především členům Osadního výboru a občanům, kteří se podíleli na zajištění hladkého průběhu turnaje.

**Jiří ČESÁK, Vysočany,
člen OV KSČM Hradec Králové**

Krásnou růži obdržela od předsedy ZO KSČM Soňa Marková i další ženy jako poděkování.

zmněl, práce současného radního v sociální oblasti dva roky stála... Zlepšení by mělo nastat i v péči o klienty s asistencí v bytech. Všechny potěšil humorným příběhem jedné české služby ve Vídni.

Stínová ministryně zdravotnictví Soňa Marková humorně představila ministra

zdravotnictví a komentovala možnosti státní správy a pojišťoven vzhledem k pacientům. Zdravotnictvím propouští každoročně 300 miliard korun, vše uhlídat je potřebné – takže kontrolovat, kontrolovat... Marková kvitovala s povděkem např. chystaný vznik prvního hospice u Hradce Králové, provozovaný charitou. Hosté dále čelili mnoha

otázkám z publika.

Všichni si na závěr užili tombolu, v níž se štěstí usmívalo jen na několik hostů – zkrátka si uměli vybrat. Pokračovali pak ještě v rozhovorech a leg-

raci, což je velmi antidepresivní :-). Dva dorazivší účastníci-cyklisté z Týniště vyhlíželi s obavami přicházející bouřku. Deště je však stále potřeba. (vha)

Letní tábory Hvězdička ve Slatině nad Zdobnicí mají tradici. Pod vedením Tani Šormové je pořádá pionýrská skupina Mladost. Vloni přijely také malé děti i s rodiči, odvezly si plno zážitků.

FOTO – web PS Mladost

Odkaz Slovenského národného povstání je stále živý

„Výročí významných pokrokových společensko-politických událostí si připomínáme proto, abychom vzdali úctu a poděkování jejich aktérům a posoudili jejich význam pro naplnění vytyčených záměrů a cílů. V plné míře to platí o SNP, jenž bylo vyhlášeno 29. srpna 1944.“ Citujeme z článku Jana Kaplana z *Krajánku* 7/2004.

...Zahájení okupace Slovenska německými jednotkami výrazně zhoršovalo podmínky pro povstání a stalo se podnětem pro jeho propuknutí. SNP vyvolalo výrazný ohlas v tehdejší Protektorátu Čechy a Morava. Získalo morální podporu většiny jeho obyvatel. Nejen to. Dostalo se mu také přímé pomoci od řady českých občanů, mezi nimiž měli důležité místo i Východočeši.

Připomeňme některé. Nejlepší příležitost měli ti, kteří na Slovensku žili již před 2. světovou válkou (L. Exner z Náchodska, A. Šrámek z Borohrádku, R. Netík z Roudného i jiní) a ti, kteří se na Slovensko dostali jako totálně nasazení (K. Sejkora z Poličky, J. Jedlinský z Rychnova n. Kn., A. Prokopec – narozený v Letohradě). Stejným způsobem na Slovensko přišli i mnozí jiní (J. Prouza z Kuklen, který padl v bojích, obdobně J. Kramář narozený v Chocni). Další na Slovensko pronikli v době povstání přes hrozbu trestu smrti za přechod hranic (M. Douša z Vysokomytska a K. Paluska narozený v Jaroměři – první jmenovaný podlehl zranění z bojů). Řada Východočechů byla oceněna za bojovou činnost vyznamenáními (I. Holoubek z Vrchlabí, V. Čerňovský z Náchodska). Tragický osud potkal občany, kterým se nepodařilo přejít hranice (J. Bubla ze Žamberka), a kteří se ze Slovenska vrátili a byli prozrazeni (J. Falta a J. Kafka z Hradce Králové). Někteří se dostali na Slovensko ještě před povstáním (O. Šmejda a J. Janeba z Horního Jelení, oba tam položili v bojích životy). Jinou skupinu představovali Východočeši, kteří se na Slovensko dostali jako členové výsadek partyzánských oddílů (W. Gajda z Vrchlabí a jiní). Opomenout nemůžeme ani příslušníky 1. čs. samostatného stíhacího pluku (po odletu pluku zůstal na Slovensku R. Borovec z Pardubic, který zahynul. J. Sehnal, odměněný řadou vyznamenání, žil v Lázních Bělohradu). V našem kraji se též účastníci SNP později usídlili (J. Turčianský). Mezi vedoucími osobnostmi povstání působil jako zmocněnec pro technické věci H. Souhrada narozený v Jaroměři. Byl s dalšími zatčen a popraven. Z východních Čech pocházel též vládní delegát F. Němec, jehož působení mělo tragické následky pro rodinné příslušníky.

... Společný boj v době SNP a společné řešení úkolů v celém poválečném období utvářely nový vzájemný vztah mezi českým a slovenským národem. ...

Den horníků 2019

V měsíci září, 9. 9., uplyne 70 let od prvních oslav Dne horníků. Deváté září bylo stanoveno Dnem horníků v roce 1949, proto, že tehdy uplynulo 700 let od vydání Jihlavského

horního práva. To bylo nejstarším sepsaným souborem norem v hornictví v Evropě.

Historie hornictví v Podkrkonoší vzniklo náhodným objevem černého uhlí. V roce 1570 na Žacléřsku, v roce 1590 na Svatoňovicku a v roce 1840 na Radvanicku. Národní podnik VUD vznikl 1. 1. 1946 sloučením všech těchto oblastí. Na Žacléřsku pracovalo v květnu roku 1945 pouze 56 Čechů. Bylo zde 565 sovětských zajatců, 131 francouzských a zbytek tvořili Němci. Po únoru 1948 bylo přikročeno k budování těžkého průmyslu, přičemž zvláštní důraz byl kladen na rozšíření palivové základny v uhelném průmyslu. V roce 1950 vzniká HU SPZ č. 1 v Malých Svatoňovicích a další v Žacléři. Byla zahájena rozsáhlá bytová výstavba v celém revíru. Pro ilustraci jen do poloviny roku 1975 bylo postaveno 3 026 bytů.

Od roku 1966 docházelo k přehodnocování dolů z hlediska ekonomického. Zde je potřeba říci, že téměř všechny hlubinné doly byly ztrátové. Toto složité období se podařilo překlenout a v roce 1974 byla zahájena výstavba nového dolu Zdeněk Nejedlý a následně v roce 1980 hloubení nové jámy dolu Stachanov. Palivo energetický

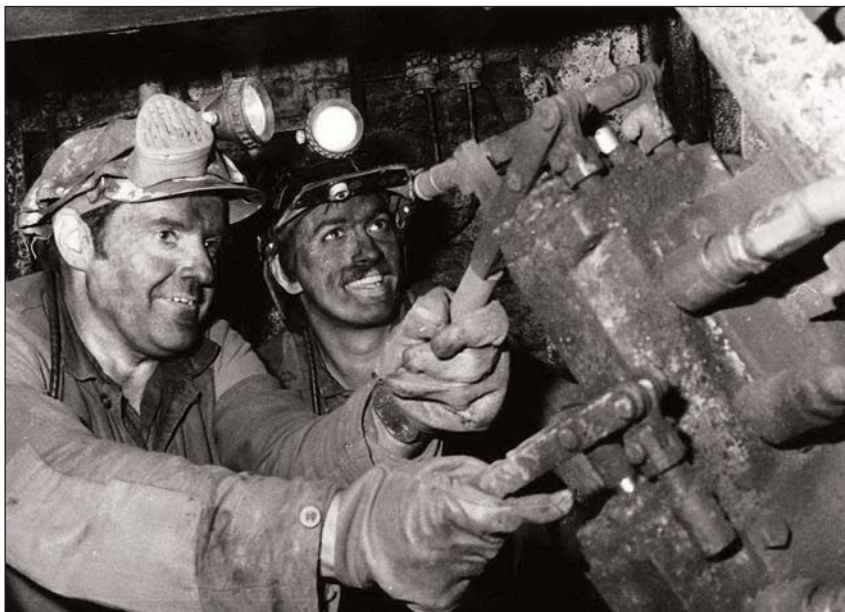
komplex v 80. letech jako celek odevzdával do státní pokladny ročně přes 2 miliardy Kčs, a to byly v tehdejší době nějaké peníze.

V rámci rozvoje VUD byly např. v Trutnově, odkud je to na všechny tři šachty půl hodiny autobusem postaveny hotel Horník, ubytovna Úsvit, Pavilon interny v nemocnici, krytý bazén, stavěla se sportoviště, kulturní domy, prostě dělalo se vše pro spokojenost pracujících.

Po roce 1970 vznikají BSP, rozvíjí se socialistická soutěž, vznikají Kluby předních pracovníků, rozvíjí se i rekordní hnutí. Důkazem je, že 5. pětiletka byla druhá neúspěšnější v historii ČSSR. Na dolech vládne nefašované kamarádství a solidarita, které k tvrdé a nebezpečné hornické práci patří. Stále ještě platilo „Já jsem horník a kdo je víc.“ Plat horníků byl 1,6 celostátního průměru. Zaváděla se nová moderní mechanizace, stoupala produktivita práce, ale stále to byla tvrdá horničina. VUD byl v roce 1970 udělen Řád práce.

V 80. letech ve VUD pracovalo přes 3 500 zaměstnanců. Dostáváme zadarmo svačiny, mýdlo, ručníky, fáračky včetně ochranných pomůcek a je zavedena povinná 14 denní rehabilitace v lázních i u moře v Jugoslávii nebo Řecku. Sleduje se expoziční doba (počet odfáraných směn v prašném prostředí) a po jejím překročení musí havíř z dolu odejít na povrch.

Přichází však politický převrat v listopadu 1989 a to je pro VUD konec. Během necelých 5 let je ➔

➔ revír zlikvidován. Jako první je zavřen DZN k 31.12.1990, následuje DJŠ k 31.12.1992 a na DST těžba končí k 31.3.1994. To je po 424 letech smutný konec dolování uhlí v Podkrkonoší. Od roku 1945 až do úplné likvidace se na VUD vytěžilo skoro 32 milionu tun černého uhlí, ze kterého by se dala nasypat hromada, že by mohla konkurovat Sněžce.

Vlastní oslavy Dne horníků a později i energetiků (DHE) probíhaly tak, že jsme dostali vyplacen věrnostní příplatek, který se počítal podle odfáraných let. Prakticky to znamenalo, že havíř po 25–30 odfáraných letech dostal jeden plat navíc.

V sobotu pak následovaly slavnostní schůze, kde vedení dolu zhodnotilo uplynulý hornický rok a společně s ROH oceňilo nejlepší pracovníky a kolektivy. Jako věcné dary to většínou bylo sklo. Měli jsme podniková a resortní vyznamenání, ale také vyznamenání státní. Na závodech se předávala státní vyznamenání Za pracovní obětavost a Pracovní věrnost. Na celostátních oslavách pak Řád Rudé hvězdy a Řád Rudého praporu. Na celostátních oslavách se zúčastňovali vedoucí činitelé státu a ty se pak střídavě konaly v Kladně, Příbrami, Mostě, Ostravě nebo třeba i v Bratislavě. V neděli pak následovaly hornické trhy a kulturní programy. Prostě socialistická společnost si těžké práce havířů vážila.

Dnes není co oslavovat, můžeme jen vzpomínat léta prožitá na dolech, na kamarádství, které přetrvává dodnes.

Poslední dochovalou památkou na hlubinné uhelné hornictví ve východních Čechách je skanzen v areálu bývalého dolu Jan Šverma v Žacléři.

Zdař bůh!

**Hrdina socialistické práce
Jaroslav ONDŘÁČEK**

Prázdninové radosti i starosti

Prázdniny se přehouply do své druhé poloviny, spíše se již blíží svému konci a s nimi pomalu končí i celá řada zajímavých aktivit pro děti. I naše táborová základna Hvězdička ve Slatině nad Zdobnicí se rozloučila s posledním turnusem a teď nás čeká už „jen“ rozebrání a uložení stanů, uklid a intenzivní pokračování v přestavbě táborové kuchyně a jídelny.

Nás. Partu dobrovolníků, nadšenců, kteří jsou i v dnešní době ochotni věnovat alespoň kousek svého volného času – mnohdy dovolenou dětem všech věkových kategorií. Od těch nejmenších až po ty téměř dospělé. A odměna? Spokojenost a úsměv dětí, radost, dobrá nálada od táborových kuchařů, pochvala a poděkování, dobrý pocit, že jsme děti něco užitečného naučili a připravili jim spoustu krásných zážitků. Je špatné, že si práce „volnočasových“ dobrovolníků více necení náš stát a v posledních letech je stále větší problém nalézt rozumnou cestu k uvolnění vedoucích ze zaměstnání, i když se celoročně dětem věnují. Poděkování patří i všem, kteří pomáhají s vytvořením zázemí pro pořádání prázdninových aktivit. Naší pionýrské skupině letos vytrhl trn z paty souhlas členů pléna OV Hradec Králové se zapůjčením party stanu, díky kterému jsme měli kam uložit všechn materiál potřebný pro hry a činnost oddílů. A opravdu se osvědčil.

A ještě jedno poděkování patří rychnovským. Při „stavěčce“ tábora je potřebná každá ruka, která se nebojí náročná a namáhavá práce. A ruku k dílu rychnovští opravdu přiložili. Je moc fajn vědět, že když je potřeba mohou se na členy KSČM obrátit. Děkuji.

Táňa ŠORMOVÁ

www.kscmrhk.cz

KRAJÁNEK – měsíčník z Královéhradeckého kraje, ročník 19. Toto číslo vyšlo v září 2019 v Hradci Králové. Evidenční číslo: MK ČR E 10060. Vydává Královéhradecký krajský výbor KSČM, Všešrodna 194, 500 02 Hradec Králové. Redakce, tel.: 608 476 828. Příspěvky pošlete do 15. dne v měsíci na výše uvedenou adresu, nebo na e-mail: krajanek@volny.cz. Neoznačené snímky jsou volně přístupné nebo v majetku redakce. Nevytištěné příspěvky zaslané do Krajánku budou zveřejněny na webu <http://kscmrhk.cz>.

SPOLEČENSKÁ KRONIKA

NÁCHODSKO

Jiřina Jaroměřská oslavila v srpnu 93. narozeniny a **Zdeňka Šafrová** z Náchoda oslavila devadesátiny. Náchodská ZO KSČM přeje mnoho zdraví, štěstí a pohodu v dalších letech. **Růžena Rašková** oslavila 85. narozeniny. ZO KSČM v Novém městě nad Metují, jí přeje mnoho zdraví, štěstí a pohody v dalších letech. **Věra Hofmanová** z Jaroměře oslavila 2. června 91 let – ZO KSČM jí dodatečně v Krajánku blahopřeje. Dne 6. září oslaví 75. narozeniny **Josef Kindl** z Náchoda. Předseda ZO, dlouholetý náchodský ochotník a zastupitel MZ v Náchodě. ZO KSČM mu přeje mnoho zdraví, štěstí a pohody v dalších letech.

TRUTNOVSKO

V srpnu oslavil **Jaromír Lejdar** ze Dvora Králové nad Labem devadesátku a stejně tak **Jarmila Steidlerová** z Úpice. **Marie Lejdarová** ze Dvora Králové oslavila 85 let a **Václav Kriegel** z Úpice osmdesátiny. **Ivana Zoufalá** ze Dvora Králové a **Vlasta Klubrtová** z Trutnova oslaví 75 let.

V září se chystají oslavit významné narozeniny **Karel Rudel** z Trutnova a **Ing. Vlastimil Prouza** osmdesátiny. **Jaroslav Malík** z Vrchlabí a **Jaroslav Jirman** z Trutnova budou mít 65 let. **Jaroslava Vondráčková** z Trutnova a **Oldřich Vacek** z Mostku oslaví 75 let. **Filip Svoboda** ze Dvora Králové nad Labem oslaví mladistvých 25 let a **Marta Blahovská** z Jívky sedmdesátiny.

Dobré zdraví, spokojenost a kapku štěstíčka do dalších let přeje OV KSČM Trutnov.

KRÁLOVÉHRADECKO

V září oslaví dlouholetý zastupitel města, člen KV i OV KSČM **Lubomír Štěpán** 65 let. Sedmdesátiny budou mít **Jan Pešek** a **Jiřina Makaričová** osmdesátiny oslaví **František Hladík**. Devadesátiny bude mít **Marie Macháčková** a **Marie Chalupová**. Zasloužených 95 let oslaví **Václav Viktora**. Všichni jsou z Hradce Králové. **Jaroslava Sobolíková** z Předměřic n. L. oslaví 85. narozeniny, stejně jako **Alena Vítková** a **Miroslav Rosecký**, oba z Chlumce n. C., a **Blanka Kubánková** z Nového Bydžova.

Mnoho zdraví, štěstí a pohody do dalších let přeje OV KSČM Hradec Králové.

JIČÍNSKO

Vlastimil Šídlo z Mlázovic oslavuje sedmdesátku. **Karel Koblre** bude mít 65 let a **Miroslav Kužel** 85. narozeniny, oba jsou z Nové Paky. **Josef Kopal** z Popovic oslaví 65 let a **Marie Diusová** z Jičína 85. narozeniny.

Všem pohodu do dalších dní, spokojenost a zdraví přeje OV KSČM Jičín.

RYCHNOVSKO

V září oslaví **Svatopluk Hebr** z Borohrádku a **Jaroslav Mikulík** z Opočna oslaví sedmdesátku. **Václav Pelda** z Rychnova nad Kněžnou bude mít 75 let.

Dobré zdraví a elán do dalších let přeje OV KSČM Rychnov n. Kn.

))) POZVÁNKY

SETKÁNÍ OBČANŮ – SVOJŠICE

se koná **7. září** od 10 do 16 h. Kulturní program: dechovka, country a oblíbené hity + imitátor **V. Faltus**. Mítink od 13 h., diskusní stan od 11 h., parkování zdarma, doprava vlastní, případně autobusy z okresů. Slosovatelné vstupenky o pěkné ceny v předprodeji na okresních výborech KSČM.

Využijte autobusy z Hradce Králové od VČE, odjezd v 9.00, z Pardubic od žel. nádraží v 9.30.

*

☆ OV KSČM a KČP Trutnov zve na mezinárodní setkání antifašistů na **Pomezích Boudách** od 10 h. v sobotu **31. 8.**

*

OV KSČM Hradec Králové zve

● Na besedu se stínovou ministryní zdravotnictví za KSČM **SOŇOU MARKOVOU** na téma novinky ve zdravotnictví.

Beseda se koná v úterý **17. září 2019** od 16 h. ve velkém sále U Švagerků

● Na besedu s poslancem PS PČR za KSČM **ZDENĚM ONDRÁČKEM**.

Besedovat o aktuálních otázkách práce poslance přijďte v úterý **29. října 2019** od 16 h. do sálu U Švagerků

*

LKŽ Hradec Králové – Schůzka v zasedačce u Švagerků ve čtvrtek **12. 9.** od 14 h.

Vážení přátelé, zveme vás!
V úterý **24. září** od 16 hodin
do zahrady OV KSČM v Rychnově
nad Kněžnou

Chceme poděkovat vám, našim zastupitelům, kteří pracujete v zastupitelstvech a komisích na všech úrovních samosprávy a také předsedům ZO KSČM za jejich celoroční práci.

V příštím roce budou volby do krajských zastupitelstev.

Na setkání s Vámi jsme pozvali současné krajské zastupitele i nové kandidáty.

Pozvání přijala také **poslankyně PČR Miloslava Vostrá**

Vše se nejlépe řeší při dobrém soustu, proto jistě přijde k chuti grilované kuřátko. Těšíme se na vaši návštěvu.

OV KSČM Rychnov nad Kněžnou

))) KRAJÁNKOVY DOBROTY Z JEDNOHO HRNCE

Houbařova ryba

Pro 2 osoby:

● 250 g rybích filetů (treska, tilapie, okoun) ● 200 g malých brambor ● 200 g malých rajčátek ● 200 g malých hub ● lahůdková cibulka s natí ● 150 g bílého jogurtu ● olej na vymazání pekáčku ● bílý pepř ● mletý kmín ● sůl.

Brambory ve slupce omyjte kartáčkem a předvařte 10 minut. Rybu nasolte, okořeňte. Ve vymazaném pekáčku promíchejte předvařené brambory, omytá rajčátka a houby s nasekanou cibulkou, osolte a okořeňte. Urovnejte na dno a navrch položte rybí filety. Rozšlehejte jogurt a přelijte jím rybu.

Pečte odkryté půl hodiny na 180 stupňů.

Tímto receptem zahajujeme sérii jídel z jednoho hrnce, kastrolu či pekáče.

Vařila **Tatána LANKAŠOVÁ**

21. výstava „Zahrada východních Čech“ – RADOST – KRÁSA – UŽITEK Od 3. do 6. října 2019 ve výstavním areálu v Častolovicích

Proč přijet vystavovat i navštívit?

- Podle odborníků a zápisů v kronikách je to největší amatérská zahrádkářská výstava v ČR, proslulá bohatou tradicí, vkusnou aranžerií a kvalitními exponáty
- Výstava ukazuje nejen, co se pěstovalo a pěstuje, ale dává návody i do budoucna
- Nosným prvkem podzimu je ovoce, zelenina a květiny v bohaté aranžerii s vodními prvky,
- Výstavní plocha je přes 2 500 m² a rozkládá se v pevných budovách, v hangárech a na otevřené ploše, loňská návštěvnost byla téměř 14000 návštěvníků,
- Kromě vystavovaných exponátů lze na výstavišti využít i široký stánkový prodej všeho, co zahrádkář na své zahrádce potřebuje, včetně upomínkových předmětů,
- Po celou dobu výstavy je zajištěn zábavný a odborný doprovodný program, včetně odborné zahrádkářské poradny a soutěže o nejlepší kolekci ovoce
- Bohatě občerstvení a prostor pro odpočinek je také pro všechny zabezpečeno
- Uskuteční se zasedání představenstva Republikové rady ČZS na výstavišti a jednání dalších orgánů,
- Po celou dobu výstavy bude též otevřen zdejší zámek a zámekový park
- Po vzájemné dohodě lze navštívit i zahrádkářskou osadu či jiné aktivity
- Aby návštěvníci byli spokojeni, tak výstavu zabezpečuje 42 pořadatelů
- Doprava možná auty, autobusy i vlakem, parkování zdarma

Zveme Vás a kolektivy na jedinečnou výstavu. Věříme, že pozvete své známé a rozdělíte se s námi o krásné zážitky a společně prohloubíme kamarádské vztahy.

J. Helmich
předseda ÚS ČZS Rychnov n. Kn.